

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Urząd Statystyczny w Rzeszowie

Wyniki wstępne

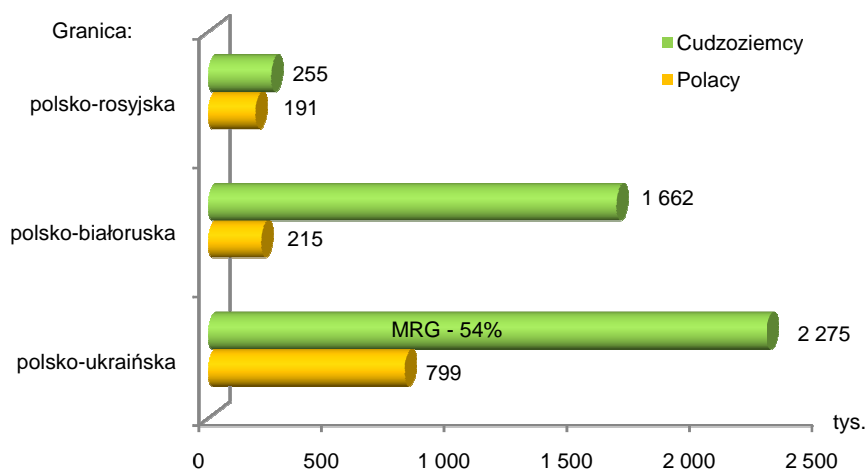
Badanie obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na granicy zewnętrznej Unii Europejskiej na terenie Polski w I kwartale 2011 roku

WYNIKI BADANIA

W I kwartale 2011 roku zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski, według danych Komendy Głównej Straży Granicznej, przekroczyło 5,4 mln osób (o 20,3% więcej niż w I kwartale 2010 r.), z tego 1,2 mln Polaków (o 13,0% mniej niż przed rokiem) i 4,2 mln cudzoziemców (o 35,2% więcej niż w I kwartale roku poprzedniego).

Najwięcej osób przekraczało granicę polsko-ukraińską (57,0% ogółu przekroczeń zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej w I kwartale br.), mniej granicę z Białorusią (34,8%) i najmniej (8,2%) granicę z Rosją (wykres 1). W znacznym stopniu związane jest to z długością poszczególnych odcinków granicy i usytuowanymi tam przejściami.

Wykres 1. Ruch graniczny na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski

Wśród cudzoziemców przekraczających poszczególne odcinki granic dominowali obywatele kraju sąsiadującego – i tak na granicy z Ukrainą 97,1% stanowili obywatele

Ukrainy, na granicy z Rosją 92,2% to obywatele Rosji, a na granicy z Białorusią 86,7% to obywatele Białorusi.

Wśród osób przekraczających badaną granicę dominowali zmotoryzowani – 85,9% cudzoziemców i 91,4% Polaków. Osoby przekraczające granicę pieszo stanowiły 8,8% wśród cudzoziemców i 6,6% wśród Polaków, natomiast podróżujący koleją – odpowiednio 5,3% i 2,0%.

Ponad 94% badanych cudzoziemców deklarowało jednodniowy pobyt w Polsce. Równie wysoki odsetek stanowili Polacy deklarujący jednodniowy pobyt za granicą.

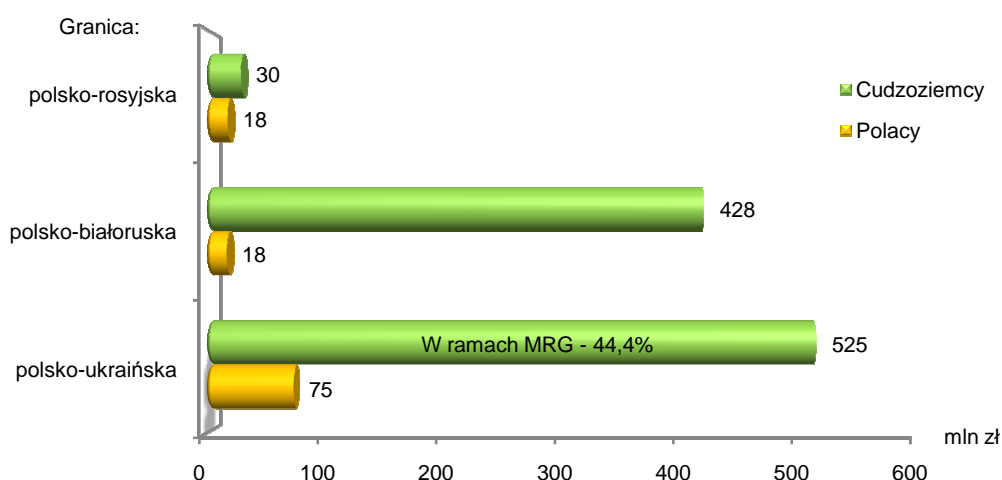
Wśród cudzoziemców objętych badaniem Kartę Polaka posiadało 8,5% przekraczających granicę polsko-białoruską, 2,9% – polsko-ukraińską i 0,05% – polsko-rosyjską.

Wydatki cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą

Szacunkowa wartość zakupionych w Polsce towarów i usług przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w I kwartale 2011 r. wyniosła ok. 983 mln zł, natomiast wydatki poniesione za granicą przez Polaków wyniosły ponad 111 mln zł i były wyższe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego odpowiednio o 41,2% i 14,0%. W stosunku do kwartału poprzedniego wydatki cudzoziemców były niższe o 5,8%, a Polaków wyższe o 0,6%.

Wartość wydatków poniesionych przez cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej według poszczególnych odcinków granic w I kwartale 2011 r. ilustruje wykres 2.

Wykres 2. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Najwięcej wydatków ponieśli cudzoziemcy i Polacy przekraczający granicę z Ukrainą, odpowiednio 53,4% wydatków cudzoziemców i 67,6% wydatków Polaków, mniej przekraczający granicę polsko-białoruską – odpowiednio 43,6% i 15,9%, zaś najmniej przekraczający granicę z Rosją, których wydatki stanowiły 3,0% w przypadku cudzoziemców

i 16,5% w przypadku Polaków. Struktura wydatków według odcinków granic powiązana jest ze strukturą ruchu granicznego.

Dane o ruchu granicznym oraz wydatkach cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą, przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w I kwartale 2011 r. – według województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Województwa	Ruch graniczny w tys. osób		Wydatki w mln zł		Średnie wydatki na 1 osobę w zł	
	cudzoziemcy	Polacy	cudzoziemcy	Polacy	cudzoziemcy	Polacy
Granica polsko-ukraińska						
Podkarpackie	1 338,8	451,2	303,5	31,4	474	137
Lubelskie	936,3	347,9	221,5	43,8	485	249
Granica polsko-białoruska						
Lubelskie	802,8	125,1	217,8	9,7	610	201
Podlaskie	859,5	89,5	210,4	8,0	488	216
Granica polsko-rosyjska						
Warmińsko-mazurskie	254,7	191,0	29,8	18,3	224	192

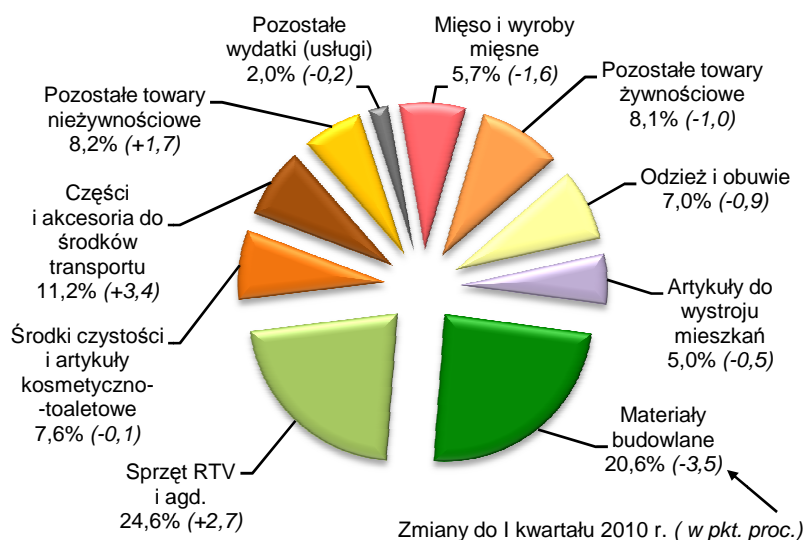
W I kwartale 2011 r. wydatki poniesione przez cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą przekraczających granicę polsko-ukraińską były niższe w porównaniu z poprzednim kwartałem odpowiednio o 11,9% i 3,8%. Natomiast w odniesieniu do analogicznego okresu 2010 r. wydatki cudzoziemców były wyższe o 22,7%, zaś Polaków – o 2,3%. W przypadku granicy z Białorusią w porównaniu z poprzednim kwartałem odnotowano wzrost wydatków cudzoziemców o 1,0%, a Polaków – spadek o 3,8%. Natomiast w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego wydatki cudzoziemców były wyższe o 74,6%, zaś Polaków – o 18,1%. Z kolei w przypadku granicy polsko-rosyjskiej cudzoziemcy i Polacy ponieśli wyższe wydatki w porównaniu z poprzednim kwartałem odpowiednio o 27,4% i 31,0%. Natomiast w porównaniu z I kwartałem 2010 r. wydatki cudzoziemców były wyższe o 28,7%, a Polaków – o 102,5%.

W strukturze wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej dominowały wydatki na towary nieżywnościowe – 84,2%, na towary żywnościowe przypadło 13,8%, a na usługi – 2,0%. Spośród artykułów nieżywnościowych największym zainteresowaniem cudzoziemców cieszyły się sprzęt RTV i agd., materiały budowlane oraz części i akcesoria do środków transportu. Natomiast z towarów żywnościowych najchętniej kupowano mięso i wyroby mięsne.

Na poszczególnych odcinkach granic występowało pewne zróżnicowanie w strukturze wydatków. Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-ukraińską najwięcej wydawali na materiały budowlane (35,0%), sprzęt RTV i agd. (18,4%) oraz części i akcesoria do środków transportu (15,4%). Z kolei wśród cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską największym zainteresowaniem cieszył się sprzęt RTV i agd. (33,8% wydatków), środki czystości i artykuły kosmetyczno-toaletowe (11,6%) oraz odzież i obuwie (10,7%) Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-rosyjską najwięcej wydatkowali na odzież i obuwie (26,8%), mięso i wyroby mięsne (11,7%) oraz usługi (15,7%), głównie gastronomiczne i noclegi.

Szczegółową strukturę wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w I kwartale 2011 r. przedstawia wykres 3.

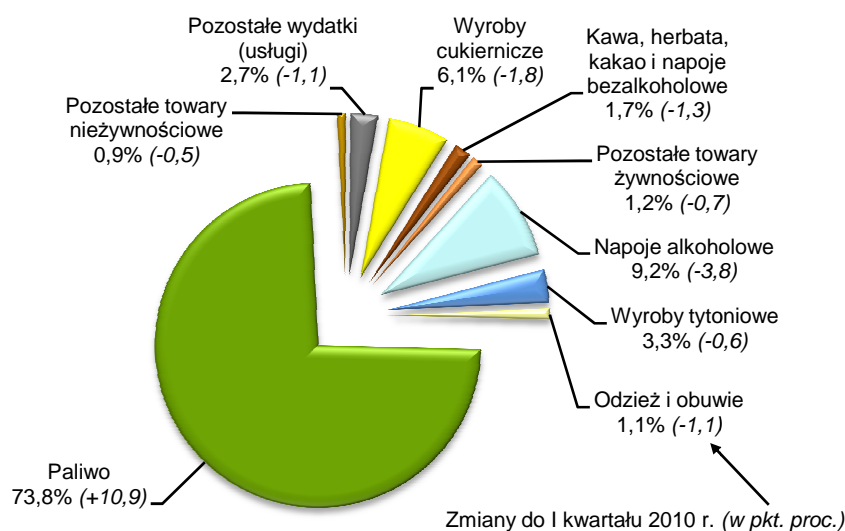
Wykres 3. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

W strukturze wydatków poniesionych za granicą przez Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej przeważały wydatki na zakup towarów nieżywnościowych (75,8%), w tym w szczególności na zakup paliwa. Wydatki na towary żywnościowe stanowiły 9,0% ogółu wydatków poniesionych przez Polaków. Spośród artykułów żywnościowych nadal najczęściej kupowano wyroby cukiernicze. Wydatki na napoje alkoholowe wyniosły 9,2%, a na wyroby tytoniowe – 3,3%. Z kolei wydatki na usługi stanowiły 2,7%. Struktura wydatków Polaków przekraczających poszczególne odcinki granicy była zbliżona.

Strukturę wydatków poniesionych przez Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę UE na terenie Polski w I kwartale 2011 r. przedstawia wykres 4.

Wykres 4. Struktura wydatków poniesionych za granicą przez Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

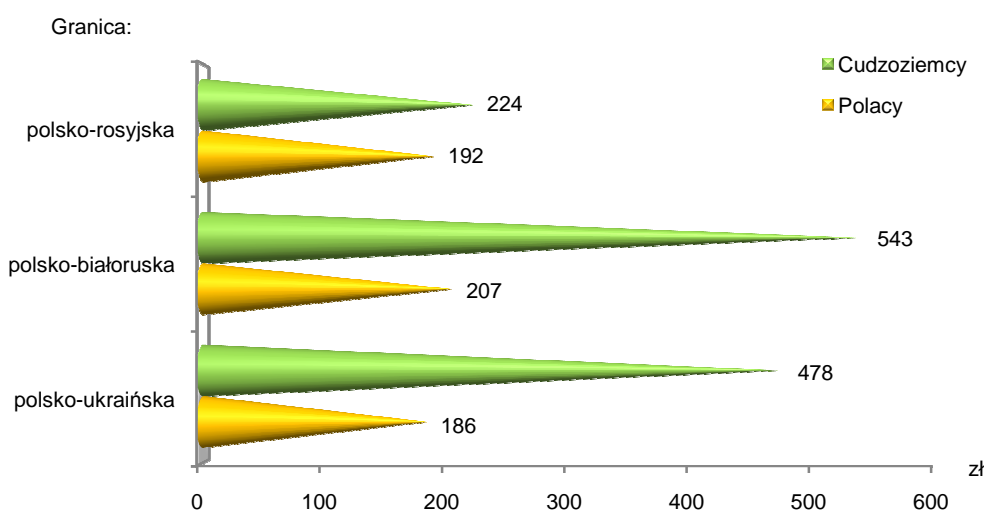
Cudzoziemcy w Polsce w I kwartale 2011 r., w stosunku do analogicznego kwartału roku poprzedniego, ponieśli wyższe wydatki głównie na zakup artykułów radiowo-telewizyjnych (o 122,7%), części i akcesoriów do środków transportu (o 103,6%), produktów mleczarskich i tłuszczów jadalnych (o 98,9%) oraz kawy, herbaty, kakao i napojów bezalkoholowych (o 43,5%).

Polacy za granicą w badanym okresie, w stosunku do I kwartału 2010 r., ponieśli wyższe wydatki tylko na zakup paliwa (o 33,7%). Niższe były natomiast wydatki Polaków na zakup odzieży i obuwia (o 42,2%), kawy, herbaty, kakao i napojów bezalkoholowych (o 34,7%), części i akcesoriów do środków transportu (o 30,9%), warzyw, owoców i ich przetworów (o 29,9%) oraz artykułów do wystroju mieszkań (o 29,2%). Niższe były również wydatki Polaków na napoje alkoholowe (o 19,4%) oraz na noclegi (o 25,5%) i usługi gastronomiczne (o 17,4%).

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemca przekraczającego zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w I kwartale 2011 r. ukształtowały się na poziomie ok. 487 zł. Natomiast średnie wydatki Polaka za granicą wyniosły ok. 190 zł. W porównaniu z I kwartałem 2010 r. średnie wydatki cudzoziemców były wyższe o 4,6%, zaś Polaków – o 31,5%. W I kwartale 2011 r. cudzoziemiec przeciętnie wydawał najwięcej na materiały budowlane – 100 zł, artykuły radiowo-telewizyjne – 68 zł, części i akcesoria do środków transportu – 55 zł oraz sprzęt gospodarstwa domowego – 52 zł. Natomiast Polak przeciętnie wydawał najwięcej na paliwo – 140 zł, napoje alkoholowe – 17 zł i wyroby cukiernicze – 12 zł.

Średnie wydatki poniesione przez cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej według poszczególnych odcinków granic w I kwartale 2011 r. ilustruje wykres 5.

Wykres 5. Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Cudzoziemiec przekraczający granicę polsko-ukraińską przeciętnie wydawał najwięcej na materiały budowlane – 168 zł, części i akcesoria do środków transportu – 74 zł, sprzęt gospodarstwa domowego – 60 zł oraz mięso i wyroby mięsne – 37 zł. Natomiast Polak przekraczający ten odcinek granicy przeciętnie wydawał najwięcej na paliwo – 128 zł, napoje alkoholowe – 20 zł i wyroby cukiernicze – 15 zł.

Obcokrajowiec przekraczający granicę polsko-białoruską przeciętnie wydawał najwięcej na artykuły radiowo-telewizyjne – 134 zł, odzież i obuwie – 58 zł oraz środki czystości i artykuły kosmetyczno-toaletowe – 35 zł. Natomiast Polak przeciętnie wydawał najwięcej na paliwo – 176 zł, napoje alkoholowe – 14 zł oraz wyroby tytoniowe – 7 zł.

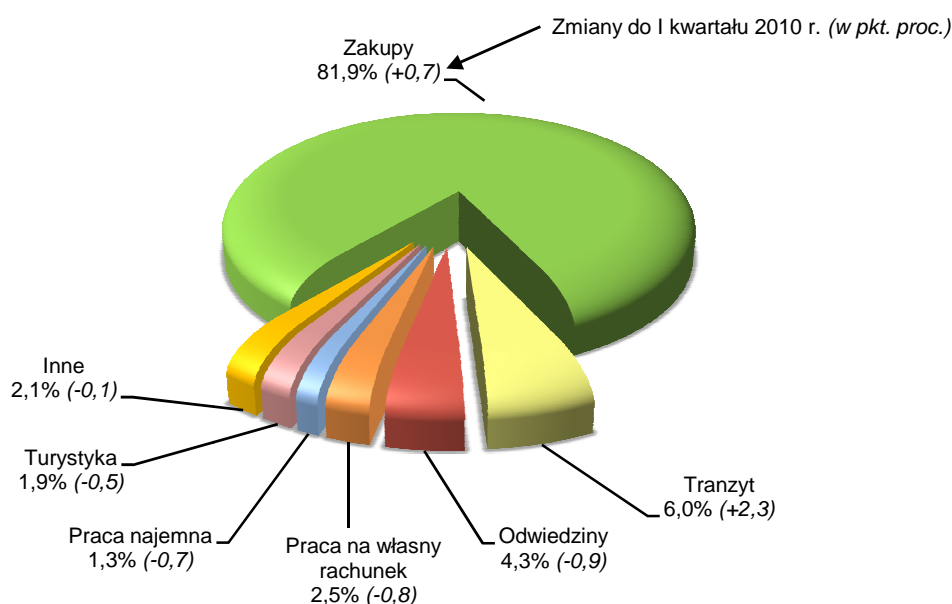
Cudzoziemiec przekraczający granicę polsko-rosyjską przeciętnie wydawał najwięcej na odzież i obuwie – 60 zł, mięso i wyroby mięsne – 26 zł, części i akcesoria do środków transportu – 13 zł oraz usługi gastronomiczne – 22 zł i noclegi – 10 zł. Natomiast Polak przeciętnie wydawał najwięcej na paliwo – 161 zł, napoje alkoholowe – 12 zł oraz wyroby tytoniowe – 6 zł i usługi – 6 zł.

Cel wizyty i częstotliwość przekraczania granicy

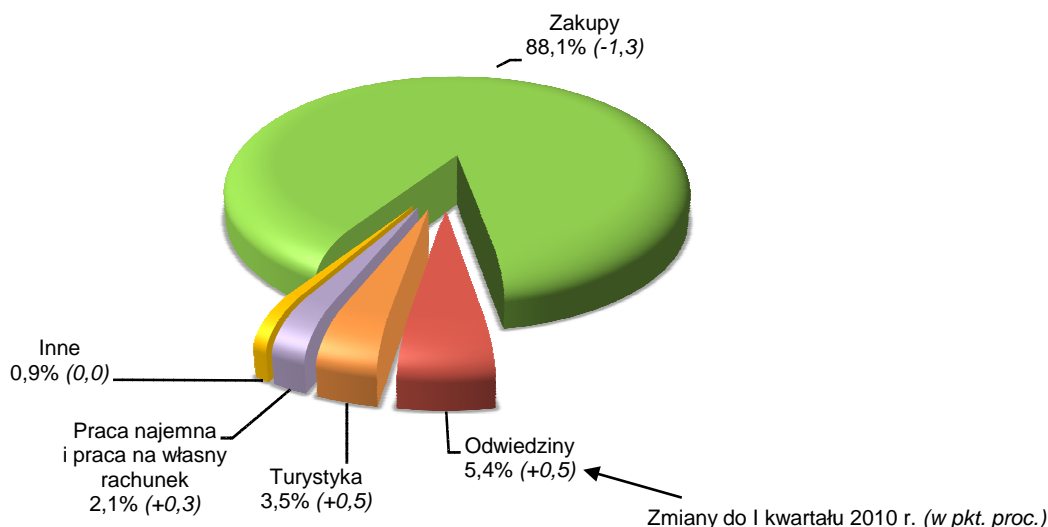
Najczęstszym celem przyjazdu cudzoziemców do Polski było dokonanie zakupów, następnie tranzyt, odwiedziny, praca i turystyka. Dokonanie zakupów było również dominującym celem wyjazdu za granicę deklarowanym przez Polaków.

Strukturę cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w I kwartale 2011 r. według celu wizyty przedstawiają wykresy 6 i 7.

Wykres 6. Struktura cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu wizyty w Polsce

Wykres 7. Struktura Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu pobytu za granicą

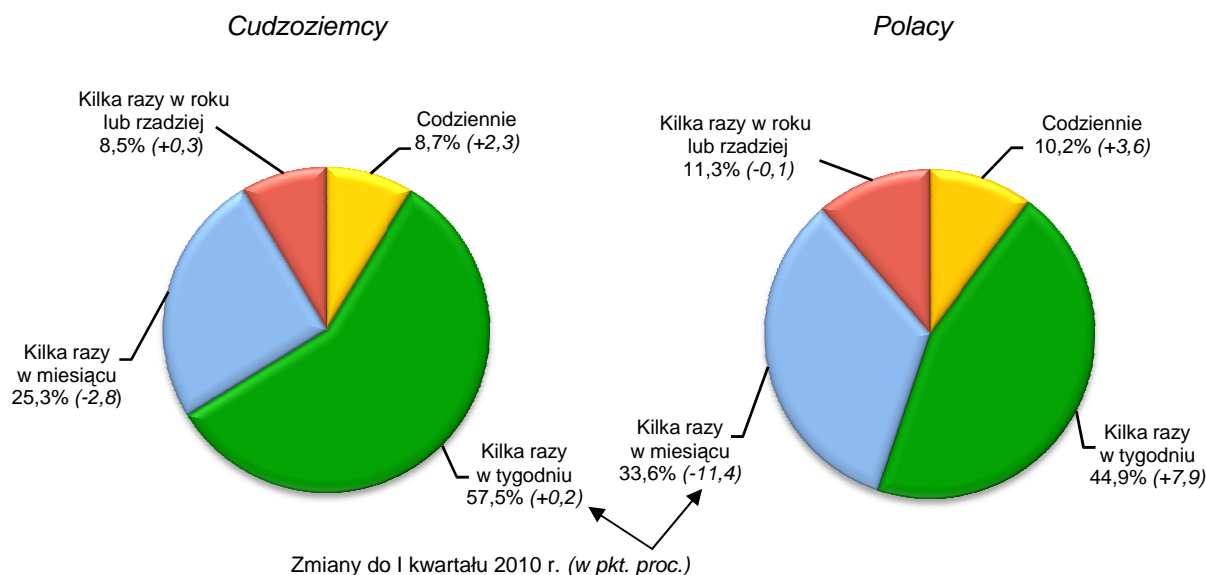
Porównanie cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w I kwartale 2011 r. ze względu na cel pobytu za granicą – według odcinków granic i województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie		Ogółem	Zakupy	Turystyka	Praca najemna	Praca na własny rachunek	Odwiedziny	Tranzyt	Inne
a - cudzoziemcy									
	b - Polacy								
Granica polsko-ukraińska	a	100,0	89,8	0,4	0,9	2,1	1,7	2,5	2,6
	b	100,0	91,4	1,4	0,2	1,1	4,9	x	1,0
Podkarpackie	a	100,0	90,3	0,5	0,6	0,8	1,5	2,6	3,7
	b	100,0	90,0	1,4	0,3	0,9	6,0	x	1,4
Lubelskie	a	100,0	88,9	0,3	1,3	3,9	1,9	2,5	1,2
	b	100,0	93,2	1,5	0,1	1,4	3,5	x	0,3
Granica polsko-białoruska	a	100,0	78,0	1,5	0,7	2,4	7,6	9,3	0,5
	b	100,0	78,9	5,5	0,5	3,6	10,6	x	0,9
Lubelskie	a	100,0	72,0	2,5	0,8	1,9	5,6	16,7	0,5
	b	100,0	79,9	9,7	0,3	2,9	6,4	x	0,8
Podlaskie	a	100,0	83,0	0,6	0,6	2,8	9,2	3,1	0,7
	b	100,0	77,5	0,0	0,7	4,6	16,1	x	1,1
Granica polsko-rosyjska	a	100,0	39,4	16,6	8,1	6,9	5,8	15,6	7,6
	b	100,0	82,1	10,4	1,4	2,5	3,2	x	0,4
Warmińsko-mazurskie	a	100,0	39,4	16,6	8,1	6,9	5,8	15,6	7,6
	b	100,0	82,1	10,4	1,4	2,5	3,2	x	0,4

W I kwartale br. najwięcej osób objętych badaniem, zarówno wśród cudzoziemców (57,5%) jak i Polaków (44,9%), przekraczało granicę kilka razy w tygodniu. Około 1/4 cudzoziemców i ponad 1/3 Polaków przekraczała granicę kilka razy w miesiącu. Najniższy był udział cudzoziemców przekraczających granicę codziennie oraz kilka razy w roku lub rzadziej (po ok. 9%), a Polaków – przekraczających granicę codziennie.

Częstotliwość przekraczania granicy przez cudzoziemców i Polaków w I kwartale 2011 r. zaprezentowano na wykresie 8.

Wykres 8. Struktura przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według częstotliwości przekraczania granicy

Porównanie cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w I kwartale 2011 r. ze względu na częstotliwość jej przekraczania – według odcinków granic i województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Cudzoziemcy					Polacy				
	ogółem	codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	kilka razy w roku lub rzadziej	ogółem	codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	kilka razy w roku lub rzadziej
	w odsetkach									
Granica polsko-ukraińska	100,0	8,5	64,6	22,5	4,4	100,0	3,4	43,0	38,8	14,8
Podkarpackie	100,0	11,3	65,0	28,9	4,8	100,0	5,4	31,3	42,5	20,8
Lubelskie	100,0	4,6	63,9	27,6	3,9	100,0	0,8	58,2	34,1	6,9
Granica polsko-białoruska	100,0	10,0	51,9	27,3	10,8	100,0	33,7	40,4	23,3	2,6
Lubelskie	100,0	11,7	49,1	20,6	18,6	100,0	45,9	40,1	12,6	1,4
Podlaskie	100,0	8,6	54,3	32,9	4,2	100,0	17,8	40,8	37,3	4,1
Granica polsko-rosyjska ...	100,0	2,7	32,7	35,7	28,9	100,0	18,0	56,7	20,9	4,4
Warmińsko-mazurskie	100,0	2,7	32,7	35,7	28,9	100,0	18,0	56,7	20,9	4,4

Mały ruch graniczny na granicy polsko-ukraińskiej

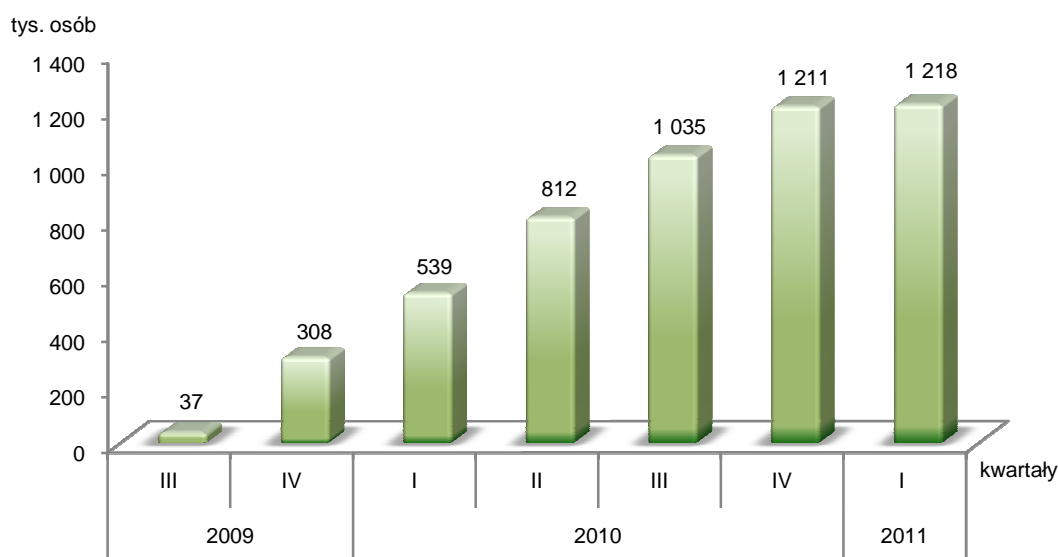
W celu ułatwienia ruchu przygranicznego została zawarta *Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego*¹, która weszła w życie z dniem 1 lipca 2009 r. Mały ruch graniczny (MRG) ma

¹ Ustawa z dnia 6 marca 2009 r. o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku, oraz Protokołu, podpisanego w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 roku, między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zmianie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku (DzU nr 66, poz. 555, z dnia 4 maja 2009 r.).

większe znaczenie dla obywateli Ukrainy niż Polski, gdyż Polacy mogą podróżować i przebywać na terytorium Ukrainy do 90 dni bez konieczności posiadania wiz.

W I kwartale 2011 r. w ramach MRG granicę przekroczyło 1,2 mln osób, co stanowiło 53,6% przekroczeń tego odcinka granicy przez cudzoziemców. W porównaniu z kwartałem poprzednim liczba przekroczeń granicy w ramach MRG była na zbliżonym poziomie. Natomiast w stosunku do analogicznego okresu roku 2010 wzrosła ponad dwukrotnie. Kształtowanie się małego ruchu granicznego zilustrowano na wykresie 9.

Wykres 9. Mały ruch graniczny na granicy polsko-ukraińskiej według kwartałów

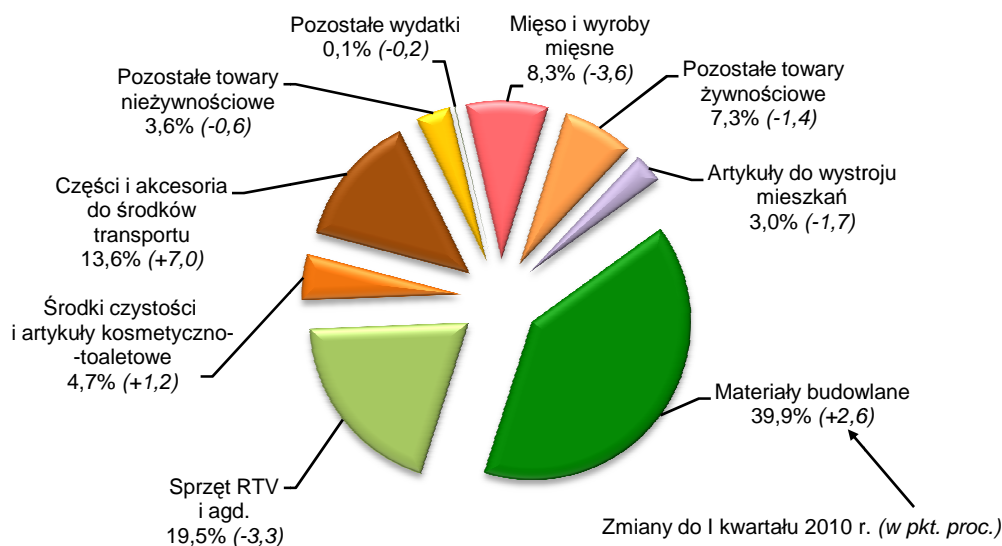

Najwięcej przekroczeń granicy w ramach MRG w I kwartale 2011 r. odnotowano na przejściu drogowym w Medyce (36,7% ogółu przekroczeń granicy w ramach MRG), gdzie obok ruchu zmotoryzowanych ma miejsce ruch pieszy. W ramach MRG większość cudzoziemców przekraczała granicę kilka razy w tygodniu (69,7%), przekraczający granicę kilka razy w miesiącu stanowili 16,9%, zaś codziennie – 12,6%.

Szacunkowa wartość wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego w I kwartale 2011 r. wyniosła 233,3 mln zł, co stanowiło 44,4% wydatków cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę w ramach MRG w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego były 2,4 razy wyższe.

Strukturę wydatków poniesionych przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego w I kwartale 2011 r. przedstawia wykres 10.

Wykres 10. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemca przekraczającego granicę polsko-ukraińską w ramach MRG w I kwartale 2011 r. wyniosły ok. 383 zł i były o 7,2% wyższe niż w I kwartale 2010 r. Przeciętnie najczęściej wydawano na zakup materiałów budowlanych – 153 zł, sprzętu gospodarstwa domowego – 59 zł, części i akcesoriów do środków transportu – 52 zł oraz mięsa i wyrobów mięsnych – 32 zł.

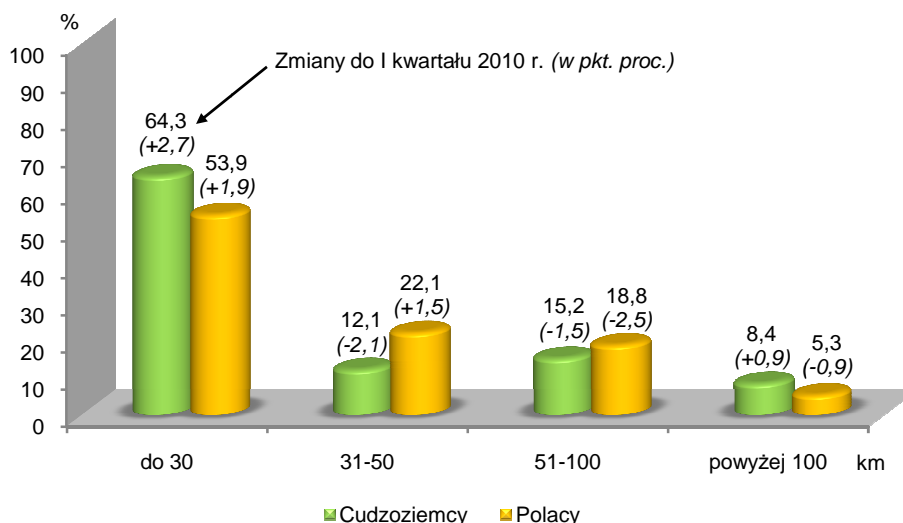
Rozpoczęcie badania przed wejściem w życie umowy o zasadach małego ruchu granicznego pozwala na porównanie ruchu osób oraz wydatków na obszarach przygranicznych przed i po wprowadzeniu ułatwień w przekraczaniu granicy. **Z analizy danych wynika, że wprowadzenie przepisów ułatwiających przekraczanie granicy znacząco wpłynęło na ożywienie ruchu w pasie przygranicznym.** Liczba cudzoziemców, którzy zamieszkiwali w pasie do 30 km od granicy i po przekroczeniu granicy poruszali się w odległości do 30 km od granicy w I kwartale 2011 r. była o 84,0% wyższa niż przed rokiem i 3,9 razy wyższa niż w I kwartale 2009 r. Wydatki poniesione w Polsce przez tych cudzoziemców były wyższe odpowiednio 2,2 razy i 3,2 razy. Z kolei liczba cudzoziemców, którzy zamieszkiwali w strefie powyżej 30 km od granicy lub po przekroczeniu granicy poruszali się w odległości powyżej 30 km od granicy była o 5,0% niższa niż przed rokiem i 0,8% niższa niż w I kwartale 2009 r. Natomiast wydatki tych cudzoziemców w Polsce były niższe odpowiednio o 14,3% i 5,8%.

Delimitacja obszaru oddziaływania granicy

Badanie przeprowadzone w I kwartale 2011 r. pokazuje, że przekraczający zewnętrzną granicę Unii Europejskiej cudzoziemcy, podobnie jak i Polacy, byli najczęściej mieszkańcami miejscowości zlokalizowanych w odległości do 50 km od granicy – 76,4% cudzoziemców i 76,0% Polaków, przy czym 64,3% cudzoziemców i 53,9% Polaków mieszkało w pasie do 30 km. Natomiast w odległości powyżej 100 km od granicy zamieszkiwało 8,4% cudzoziemców i 5,3% Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej.

Strukturę Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca zamieszkania w I kwartale br. ilustruje wykres 11.

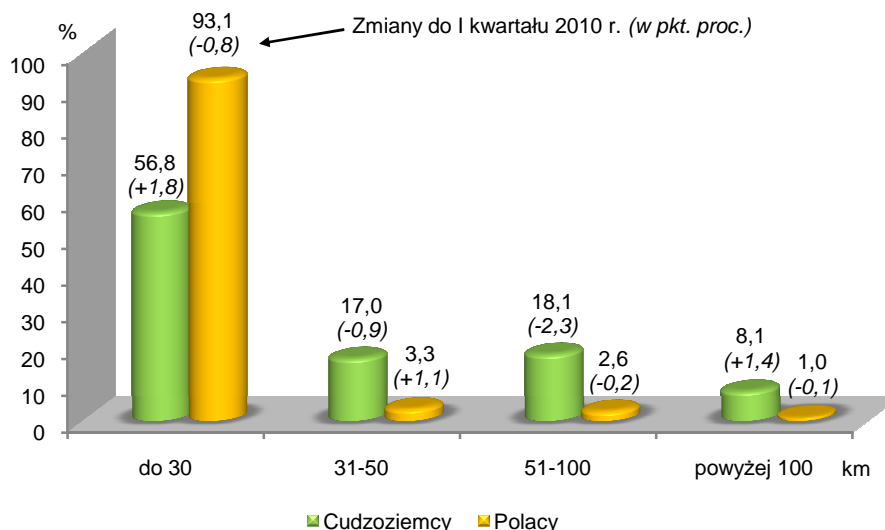
Wykres 11. Struktura Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca zamieszkania

Przekraczający granicę zewnętrzną Unii Europejskiej cudzoziemcy oraz Polacy najchętniej dokonywali zakupów w odległości do 50 km od granicy – 73,8% cudzoziemców i aż 96,4% Polaków, przy czym 56,8% cudzoziemców i 93,1% Polaków dokonywało zakupów w pasie do 30 km. Z kolei w odległości powyżej 100 km od granicy zakupów dokonywało 8,1% cudzoziemców i 1,0% Polaków.

Strukturę Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca dokonania zakupów w I kwartale br. ilustruje wykres 12.

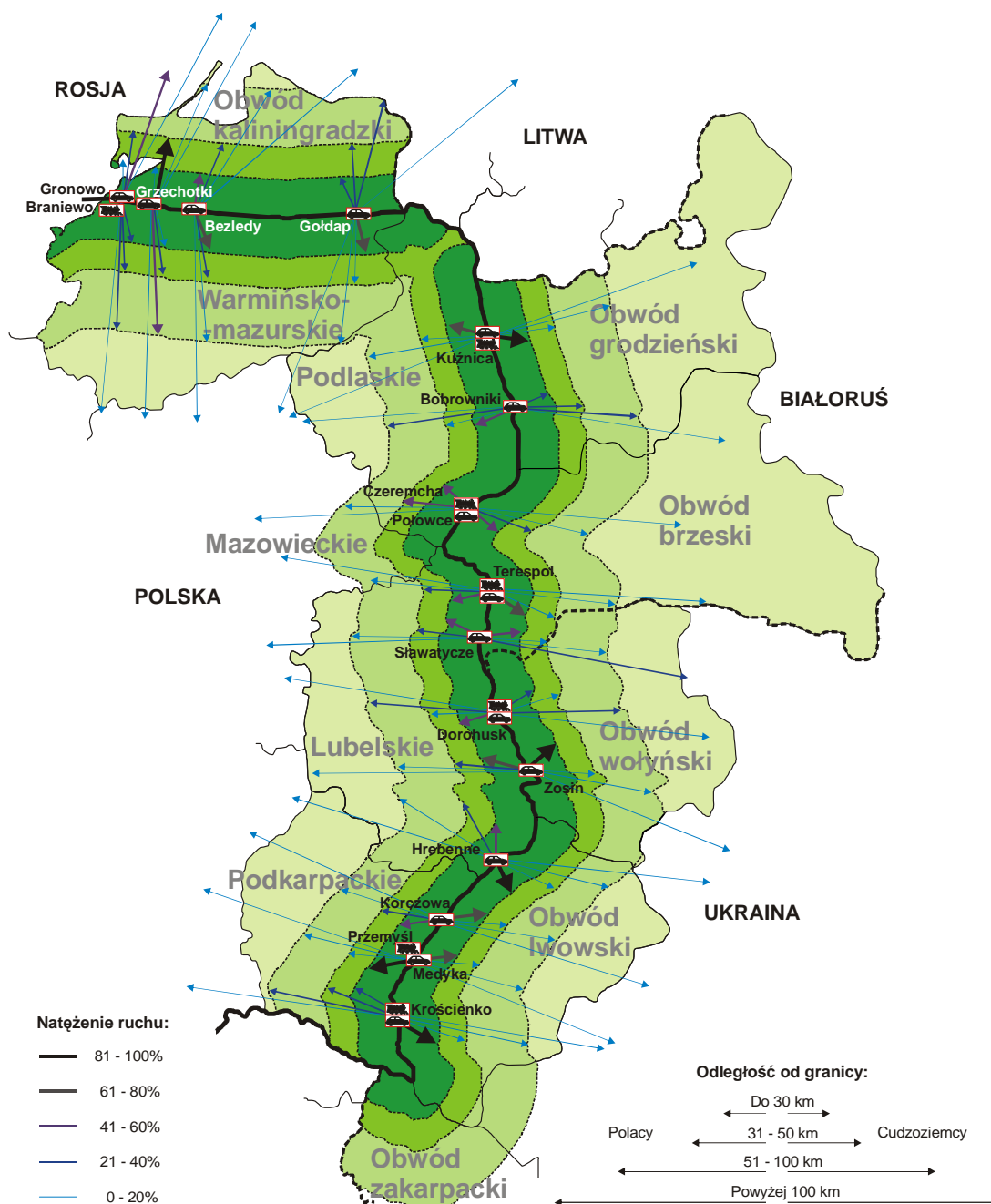
Wykres 12. Struktura Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca dokonania zakupów

Należy podkreślić, że 70,4% wydatków cudzoziemców w Polsce i 95,3% wydatków Polaków za granicą zostało poniesionych w pasie do 50 km od granicy, przy czym 44,7% wydatków cudzoziemców i 92,2% wydatków Polaków poniesiono w pasie do 30 km.

Delimitację obszarów oddziaływania zewnętrznej granicy Unii Europejskiej dokonano na podstawie wyników badania, przy uwzględnieniu odległości od granicy miejsca zamieszkania oraz miejsca dokonania zakupów osób przekraczających tę granicę, przedstawiono na mapach 1 i 2.

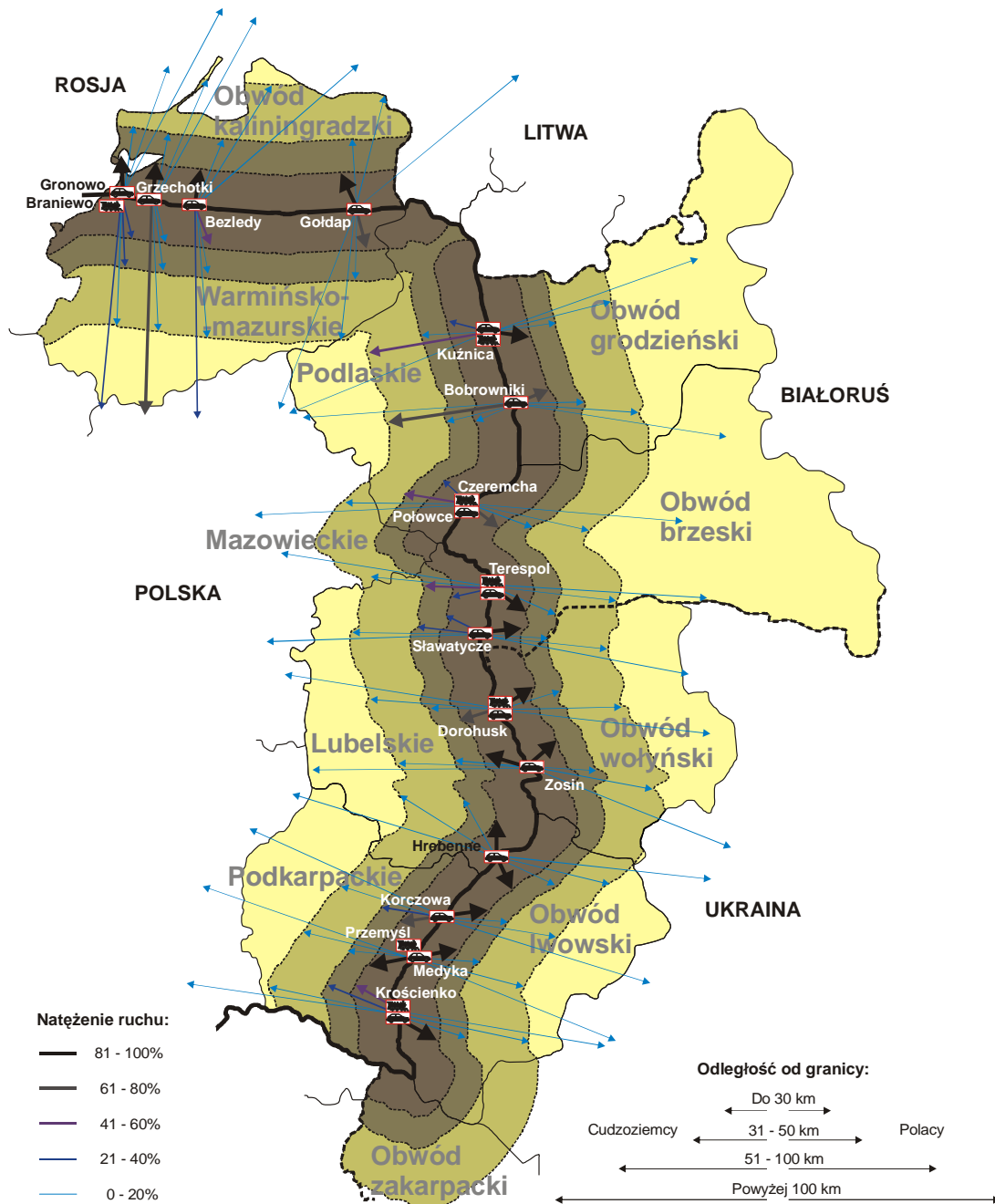
Mapa 1. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca zamieszkania Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Zdecydowana większość cudzoziemców i Polaków objętych badaniem mieszkała w pasie do 50 km od granicy: w przypadku granicy z Ukrainą – 79,4% cudzoziemców i 75,5%

Polaków, z Białorusią – odpowiednio 73,4% i 80,0%, a z Rosją – 69,6% cudzoziemców i 74,5% Polaków. Wśród cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską i polsko-białoruską większość stanowili mieszkańcy strefy do 30 km, odpowiednio 71,9% i 60,4%. Z kolei w przypadku granicy polsko-rosyjskiej, co drugi cudzoziemiec mieszkał w pasie 31-50 km. W pasie do 30 km od granicy mieszkało 54,8% Polaków przekraczających granicę polsko-ukraińską, 52,5% – przekraczających granicę polsko-białoruską i 51,2% – przekraczających granicę polsko-rosyjską.

Mapa 2. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca dokonania zakupów przez Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Najwięcej cudzoziemców objętych badaniem dokonywało zakupów w pasie do 50 km od granicy z Ukrainą – 89,0% przekraczających ten odcinek granicy, następnie od granicy

z Białorusią – 55,5% i z Rosją – 54,5%. Z kolei przytłaczająca większość Polaków dokonywała zakupów w pasie do 50 km, zarówno w przypadku granicy z Rosją – 97,8%, Ukrainą – 96,2%, jak i Białorusią – 95,6%.

Podsumowanie

Wyniki badania obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski pozwalają na stwierdzenie, że zjawiska związane z ruchem granicznym mają duże znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów transgranicznych. Największa intensywność tych zjawisk występuje na obszarach położonych w pasie do 50 km wzdłuż granicy, o czym świadczy między innymi odsetek osób przekraczających granicę, które ponosiły wydatki w tym pasie (73,8% cudzoziemców i 96,4% Polaków), jak również fakt, że mieszkańcy miejscowości zlokalizowanych na tym obszarze stanowili zdecydowaną większość wśród przekraczających granicę (76,4% cudzoziemców i 76,0% Polaków). Należy też zaznaczyć, że 70,4% wydatków cudzoziemców w Polsce i 95,3% wydatków Polaków za granicą zostało poniesionych w pasie do 50 km od granicy.

Badanie pokazuje, że wartość wydatków poniesionych przez Ukraińców w Polsce i Polaków na Ukrainie jest znacząca w zestawieniu z obrotami handlu zagranicznego Polski z Ukrainą. W I kwartale 2011 r. wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców, deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Ukrainę, wyniosły 506,8 mln zł, a wydatki Polaków na Ukrainie – 73,2 mln zł. Dane o wymianie towarowej prezentowane przez statystykę handlu zagranicznego pokazały, że eksport towarów z Polski na Ukrainę w I kwartale 2011 r. wyniósł 2 722,2 mln zł, natomiast import z Ukrainy – jako kraju wysyłki – wyniósł 1 773,7 mln zł.²

Znacząca jest również wartość wydatków poniesionych przez Białorusinów w Polsce. W I kwartale 2011 r. wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców, deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Białoruś, wyniosły 360,2 mln zł, a wydatki Polaków na Białorusi – 17,2 mln zł. Z kolei eksport towarów z Polski na Białoruś wyniósł 1 429,3 mln zł, a import z Białorusi (jako kraju wysyłki) – 707,3 mln zł.²

Wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Rosję wyniosły 63,3 mln zł, natomiast wydatki Polaków deklarujących jako kraj pobytu Rosję – 17,7 mln zł. Z kolei eksport towarów z Polski do Rosji wyniósł 5 128,4 mln zł, natomiast import z Rosji – jako kraju wysyłki – wyniósł 15 297,6 mln zł.² Wydatki na zakup towarów poniesione przez Rosjan w Polsce są zdecydowanie niższe w porównaniu z wydatkami poniesionymi na zakup towarów przez Białorusinów i Ukraińców w Polsce. Z kolei eksport z Polski do Rosji jest o wiele wyższy niż w przypadku Ukrainy i Białorusi. W związku z tym wydatki poniesione na zakup towarów w Polsce przez cudzoziemców deklarujących kraj stałego zamieszkania Rosję są niewielkie w porównaniu z eksportem z Polski do Rosji.

² Dane wstępne.

Wydatki poniesione w I kwartale 2011 r. przez cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą w porównaniu z obrotami handlu zagranicznego województw lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego oraz warmińsko-mazurskiego są zróżnicowane. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę w województwie lubelskim stanowiły 27,4% w porównaniu z wartością średniego kwartalnego eksportu ogółem z województwa lubelskiego w 2010 r. Analogiczna relacja dla województwa podlaskiego wyniosła 17,8%, podkarpackiego – 9,5%, a warmińsko-mazurskiego – 1,6%.³ Wydatki poniesione za granicą przez Polaków przekraczających granicę w województwie lubelskim stanowiły 5,1% w porównaniu z wartością średniego kwartalnego importu ogółem podmiotów z województwa lubelskiego w 2010 r. Analogiczna relacja dla województwa podkarpackiego wyniosła 1,6%, warmińsko-mazurskiego – 1,7%, a podlaskiego – 0,8%.⁴

Warto też dodać, że wartość zakupów towarów dokonanych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w I kwartale 2011 r. w cenach bieżących stanowiła 6,3% w porównaniu z wartością sprzedaży detalicznej przypadającej średnio na jeden kwartał w 2009 r. oraz 8,5% w odniesieniu do wartości sprzedaży hurtowej przypadającej średnio na jeden kwartał w 2009 r. województw położonych przy zewnętrznej granicy Unii Europejskiej.

Ważnym elementem ułatwiającym przekraczanie granicy było wprowadzenie małego ruchu granicznego, z którego korzysta coraz więcej osób na granicy polsko-ukraińskiej. Mały ruch graniczny ułatwia kontakty pomiędzy mieszkańcami po obu stronach granicy, może też pozytywnie wpłynąć na rozwój gmin, które znajdują się w strefie przygranicznej.

UWAGI METODYCZNE

Badanie obrotu towarów i usług w ruchu granicznym prowadzone jest przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie we współpracy z Urzędami Statystycznymi w Lublinie, Białymstoku i Olsztynie. Realizowane jest przy wsparciu Straży Granicznej i Służby Celnej oraz władz regionalnych.

Tematem badania jest wysokość i struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców oraz wydatków poniesionych przez Polaków za granicą, m.in. na towary żywnościowe i nieżywnościowe, noclegi i inne usługi. Badanie dotyczy obrotu nierejestrowanego na zgłoszeniach celnych. Badane są również: cel podróży, odległość od granicy miejsca zamieszkania i miejsca dokonania zakupów, częstotliwość przekraczania granicy, w przypadku Polaków – kraj pobytu za granicą, w przypadku cudzoziemców – kraj stałego zamieszkania oraz posiadanie Karty Polaka. Badany jest także mały ruch graniczny.

Badaniem są objęci cudzoziemcy wyjeżdżający z Polski (mieszkający na stałe za granicą) i Polacy (mieszkający na stałe w Polsce) powracający do kraju samochodami

³ Na podstawie sprawozdania o przychodach, kosztach i wyniku finansowym oraz o nakładach na środki trwałe F-01/I-01 za okres I-XII 2010 r. wartość sprzedaży na eksport towarów, materiałów, produktów i usług podmiotów z województwa lubelskiego za okres I-XII 2010 r. wyniosła 6 407,4 mln zł, z województwa podlaskiego – 4 735,8 mln zł, podkarpackiego – 12 738,6 mln zł, a z warmińsko-mazurskiego – 7 543,0 mln zł.

⁴ Tamże. Import podmiotów z województwa lubelskiego za okres I-XII 2010 r. wyniósł 4 212,5 mln zł, z województwa podkarpackiego – 8 008,5 mln zł, z warmińsko-mazurskiego – 4 380,3 mln zł, a z podlaskiego – 3 963,7 mln zł.

osobowymi, autokarami, motocyklami, pieszo oraz koleją. Badane są wylosowane osoby przekraczające granicę.

Ankieta wypełniana jest dla pojedynczej osoby lub jednorodnej grupy osób (np. rodziny) podróżującej razem i razem ponoszącej wydatki. Ankieta zawiera 8 pytań (w przypadku cudzoziemców dodane jest pytanie o Kartę Polaka), jest anonimowa i prosta w wypełnieniu. Formularze dla cudzoziemców przygotowane są w językach: ukraińskim, rosyjskim, angielskim, niemieckim, francuskim i litewskim. Informacje są pozyskiwane w formie wywiadu lub samodzielnego wypełnienia ankiety przez respondenta. Badanie przeprowadzają profesjonalni ankieterzy statystyki publicznej.

Badaniem objęte są przejścia graniczne z ruchem osobowym zlokalizowane na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski. Ankietyzacja prowadzona jest w wylosowane dni tygodnia w taki sposób, by w kwartale każdy dzień tygodnia wystąpił jeden raz.

Badany jest asortyment towarów cieszących się największym popytem, odpowiednio wśród Polaków i cudzoziemców. Wartość wydatków podawanych przez respondentów w walutach obcych jest przeliczana na złotówki według średniego kursu NBP obowiązującego w dniu, w którym przeprowadzono badanie.

Podstawę szacowania wyników stanowią dane z ankiet oraz informacje Komendy Głównej Straży Granicznej o ruchu granicznym. Badanie prowadzone jest na próbie około 1%. W I kwartale 2011 r. zebrano łącznie ponad 19,3 tys. ankiet. Liczba osób objętych badaniem obrotu towarów i usług w ruchu granicznym wyniosła 31,9 tys.